

Twentelaan 5  
7609 RE Almelo Postbus 206  
7600 AE Almelo  
Tel. 088-500 95 00  
Fax 0546-81 06 11  
E-mail [info@eshuis.com](mailto:info@eshuis.com)

## **ACCOUNTANTSRAPPORT**

aan het bestuur van

STICHTING NATURA DOCET WONDERRYCK TWENTE

Oldenzaalsestraat 39  
Denekamp

**inzake de jaarrekening 2017**



## **Inhoudsopgave**

### **Accountantsrapport**

Samenstellingsverklaring van de accountant	3
Algemeen	4
Resultaten	5
Financiële positie	6

### **Bestuursverslag**

Bestuursverslag	8
-----------------	---

### **Jaarrekening**

Balans per 31 december 2017	11
Winst-en-verliesrekening over 2017	13
Kasstroomoverzicht over 2017	14
Grondslagen van waardering en resultaatbepaling	15
Toelichting op de balans	17
Toelichting op de winst-en-verliesrekening	22



## ACCOUNTANTSRAPPORT



Aan het bestuur van  
Stichting Natura Docet Wonderryck Twente  
Oldenzaalsestraat 39  
7591 GL Denekamp

Almelo, 28 juni 2018

Geacht bestuur,

Hierbij bieden wij u het rapport aan inzake de jaarstukken over 2017 van Stichting Natura Docet Wonderryck Twente te Denekamp.

***Samenstellingsverklaring van de accountant***

De jaarrekening van Stichting Natura Docet Wonderryck Twente te Denekamp is door ons samengesteld op basis van de van u gekregen informatie. De jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2017 en de winst-en-verliesrekening over 2017 met de daarbij horende toelichting. In deze toelichting is onder andere een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving opgenomen.

Deze samenstellingsopdracht is door ons uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder de voor accountants geldende Standaard 4410, 'Samenstellingsopdrachten'. Op grond van deze standaard wordt van ons verwacht dat wij u ondersteunen bij het opstellen en presenteren van de jaarrekening. Wij hebben daarbij onze deskundigheid op het gebied van administratieve verwerking en financiële verslaggeving toegepast.

Bij een samenstellingsopdracht bent u er verantwoordelijk voor dat de informatie klopt en dat u ons alle relevante informatie aanlevert. Wij hebben onze werkzaamheden, in overeenstemming met de daarvoor geldende regelgeving, dan ook uitgevoerd vanuit de veronderstelling dat u aan deze verantwoordelijkheid heeft voldaan. Als slotstuk van onze werkzaamheden zijn wij door het lezen van de jaarrekening globaal nagegaan dat het beeld van de jaarrekening overeenkwam met onze kennis van Stichting Natura Docet Wonderryck Twente.

Bij het uitvoeren van deze opdracht hebben wij ons gehouden aan de voor ons geldende relevante ethische voorschriften in de Verordening Gedrags- en Beroepsregels Accountants (VGBA). U en andere gebruikers van deze jaarrekening mogen er dan ook vanuit gaan dat wij de opdracht professioneel, vakbekwaam en zorgvuldig, integer en objectief hebben uitgevoerd en dat wij vertrouwelijk omgaan met de door u verstrekte gegevens.



## ***Algemeen***

### **Bestuur**

Het algemeen bestuur van de stichting bestaat ultimo 2017 uit de volgende personen:

- De heer H.J. Bernelot Moens, voorzitter;
- De heer R.D. Mooij, penningmeester;
- De heer C.C. Bernink, secretaris,
- De heer C.F. Prinz zu Bentheim und Steinfurt, bestuurslid;
- De heer G. Koopmans, bestuurslid;
- De heer P. Jansen, bestuurslid;
- De heer N. Kramer, bestuurslid;
- De heer A.H. Groener, bestuurslid.



## Resultaten

### Bespreking van de resultaten

De winst- en verliesrekeningen over 2017 en 2016 kunnen als volgt worden samengevat:

	2017		Begroot 2017		2016	
	€	%	€	%	€	%
<b>OPBRENGSTEN</b>	483.902	100,0	<b>547.593</b>	<b>100,0</b>	664.673	100,0
Inkoopwaarde omzet shop en VVV	20.219	4,2	<b>28.000</b>	<b>5,1</b>	18.344	2,8
Personeelskosten	401.190	82,9	<b>380.000</b>	<b>69,4</b>	426.960	64,2
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	3.972	0,8	-	-	1.985	0,3
Huisvestingskosten	70.952	14,7	<b>105.250</b>	<b>19,2</b>	106.703	16,1
Algemene kosten	30.763	6,4	<b>25.550</b>	<b>4,7</b>	31.956	4,8
Museale kosten	8.628	1,8	<b>21.000</b>	<b>3,8</b>	9.419	1,4
Kosten activiteiten	34.885	7,2	<b>39.500</b>	<b>7,2</b>	75.234	11,3
Som der bedrijfslasten	570.609	118,0	<b>599.300</b>	<b>109,4</b>	670.601	100,9
<b>Bedrijfsresultaat</b>	-86.707	-18,0	<b>-51.707</b>	<b>-9,4</b>	-5.928	-0,9
Financiële baten en lasten	6.236	1,3	<b>10.000</b>	<b>1,8</b>	10.055	1,5
<b>Exploitatieresultaat</b>	-80.471	-16,7	<b>-41.707</b>	<b>-7,6</b>	4.127	0,6
Onttrekking uit reserve instandhouding	33.077	6,8	-	-	-	-
<b>Netto gewoon resultaat</b>	-47.394	-9,9	<b>-41.707</b>	<b>-7,6</b>	4.127	0,6

De begroting is conform de meerjarenbegroting 2017-2020, welke is opgesteld door het bestuur.

**Financiële positie**

De analyse van de financiële positie kan als volgt worden weergegeven:

**Analyse van de financiële positie**

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
	€	€
<b>Op korte termijn beschikbaar</b>		
Vorderingen	175.536	193.996
Liquide middelen	<u>1.099.769</u>	<u>1.164.639</u>
	1.275.305	1.358.635
Kortlopende schulden	<u>-162.752</u>	<u>-118.966</u>
	1.112.553	1.239.669
<b>Liquideitssaldo</b>		
Voorraden	<u>22.265</u>	<u>21.802</u>
	1.134.818	1.261.471
<b>Werkkapitaal</b>		
<b>Vastgelegd op lange termijn</b>		
Materiële vaste activa	<u>527.817</u>	<u>523.856</u>
Gefinancierd met op lange termijn beschikbare middelen	<u>1.662.635</u>	<u>1.785.327</u>
<b>Financiering</b>		
Stichtingsvermogen	1.450.160	1.540.636
Voorzieningen	129.975	162.191
Langlopende schulden	<u>82.500</u>	<u>82.500</u>
	<u>1.662.635</u>	<u>1.785.327</u>

Tot het geven van nadere toelichtingen zijn wij gaarne bereid.

Hoogachtend,  
Eshuis Accountants en Belastingadviseurs B.V.

drs. J.H. Arends RA

**BESTUURSVERSLAG**



## **Bestuursverslag**

Dankzij de inzet van onze 6 personeelsleden en vele vrijwilligers hebben de bezoekers van ons Museum en Landschapcentrum weer kunnen genieten van de prachtige collectie van Meester Bernink. Voor de derde keer op rij werden wij verkozen tot Kidsproof museum van Overijssel, met ook landelijk een hoge notering. De familietentoonstelling "Apenstreken in de oertijd" over bijzondere fossielen was een succes, naast de vele extra activiteiten in en rond vakanties.

De Vlinderpunten vormen de kern van onze functie als Landschapcentrum voor Noord-Oost Twente. Het museum vervult de rol van vertrek- en eindpunt van uitstapjes naar de interessante attracties die door de Vlinderpunten worden gemarkeerd. Nauwere samenwerking met een hiervan, Sterrenwacht Cosmos, is in 2017 intensief onderzocht. Met name de mogelijkheid om Cosmos te verhuizen naar het terrein van het museum leek de moeite waard. Tot teleurstelling van de beide besturen moesten we op grond van de uitgewerkte concepten tot de conclusie komen dat de vereiste investeringen te hoog zijn voor een duurzame exploitatie. Daarom is eind 2017 besloten dat deze vorm van samenwerking, gericht op fusie van beide stichtingen niet haalbaar is.

De bedrijfsvoering was doelmatig en efficiënt, maar met de huidige bezoekersaantallen is het resultaat negatief. Er ligt dus een uitdaging in 2018 om te zoeken naar mogelijkheden om de begroting in evenwicht te brengen. Eén daarvan is het vergroten van de bezoekersstroom door een "blockbuster" tentoonstelling. Het succes van de "Dinotentoonstelling" in 1991 vraagt om herhaling, natuurlijk in een eigentijdse vorm. Een groep medewerkers en adviseurs is hiermee eind 2017 aan de slag gegaan.

De verhouding eigen inkomsten en subsidies ligt overigens nog steeds op een in museaal opzicht zeer gezond niveau. De Provincie is onze voornaamste subsidieverstrekker en volgt onze activiteiten positief en nauwgezet. De Stichting behoudt een gezonde financiële basis door haar vermogen. We hebben het voornemen om dit vermogen aan te wenden voor verdere verduurzaming van het gebouw, hetgeen de kosten omlaag kan brengen en het groene imago van ons natuurmuseum kan ondersteunen.

De horeca voorzieningen worden sinds 2012 in een goede samenwerking beheerd door Hedwig en Guus Veltmaat. Zij hebben helaas laten weten dat zij deze samenwerking niet willen voortzetten in de tweede helft van 2018, zodat wij nu actief in overleg zijn met andere ondernemers.

In 2017 waren er geen personeelsmutaties. Eric Mulder was gedeeltelijk werkzaam voor Naturalis in Leiden. Een aantal stagiaires heeft tijdelijk in het museum gewerkt. Er is overlegd met het bestuur van de Stichting Collectie Natura Docet. De Stichting kan niet bestaan zonder de vele uren ondersteuning van een groot aantal betrokken vrijwilligers. Hun inzet waarderen wij bijzonder, net zoals de steun en betrokkenheid van de Vereniging van Vrienden van Natura Docet Wonderryck Twente.

Janien Zomer heeft haar lidmaatschap van het bestuur van de Stichting neergelegd. Wij zijn haar zeer erkentelijk voor haar actieve betrokkenheid voor Natura Docet. In 2018 zal het bestuur worden aangevuld met nieuwe leden.

Het bestuur heeft bewondering voor de inzet van zo velen voor het oudste natuurhistorische museum van Nederland: personeel, vrijwilligers, vrienden, stagiaires. Daarvoor willen wij allen hartelijk danken.

Namens het bestuur,

Hein Bernelot Moens,  
voorzitter Stichting Natura Docet Wonderryck Twente

## Directieverslag

In deze jaarrekening treft u de weergave en realisatie van onze plannen, die voor de jaren 2017-2020 zijn geformuleerd. En u vindt er de ambities voor de komende beleidsperiode in terug.

In Natura Docet Wonderryck Twente ontmoeten cultuur & erfgoed en natuur & landschap elkaar. Dit is een unieke combinatie en wisselwerking.

### Museum en landschapscentrum

Het landschapscentrum en museum heeft zijn rol als platform en netwerk in 2017 verder uitgedragen. In deze rol ontwikkelen, regisseren en zetten we ons in voor samenwerkingsinitiatieven in de regio op het terrein van gebiedsontwikkeling, vrijetijdseconomie, cultuur en educatie. De projecten NEOL en DEOL gelden hier als voorbeeld.

### Toerisme

Natura Docet Wonderryck Twente werkt sinds 2016 nauw samen met de gebiedscoördinator van Noordoost Twente om gezamenlijke activiteiten en projecten te initiëren en hierin samen te werken met Twente Marketing en Marketing Oost. Daarnaast is de directeur lid van de Raad van Advies van Gastvrij Twente.

### Educatie

Educatie is al decennia een van de speerpunten van Natura Docet. Sinds 2015 is het schoolbezoek stijgende. Waarschijnlijk weet men de weg naar het museum beter te vinden, maar ook door de speciale projecten is het bezoek gestegen. Tevens zijn er educatieve activiteiten op locatie verzorgd op scholen en voor bewoners en zorginstellingen in noordoost Twente. Daarnaast organiseerde Natura Docet Wonderryck Twente activiteiten rond de Museum Jeugd Universiteit, Archeologie Weekend, Wetenschapsweekend en Fête de la Nature.

### Kidsproof

Alle bij de Museumvereniging aangesloten musea die jaarlijks 40 of meer inspecties van kinderen hebben ontvangen en een gemiddeld cijfer van 7,5 hebben behaald mogen zich kidsproof noemen. Natura Docet Wonderryck Twente was in 2015, 2016 en 2017 het beste kidsproof museum van de provincie Overijssel.

### Landelijke museumprojecten

Natura Docet Wonderryck Twente is als partner bij het landelijke educatie project van de Natuurhistorische musea Leren doe je samen betrokken. Het doel is om door middel van een grote inventarisatie, kennisdeling, pilots, trainingen en educatieve activiteiten de kwaliteit van de gezamenlijke educatie te verhogen. Dit project is in 2016 gestart en duurt tot medio 2018 en wordt financieel mogelijk gemaakt door het Mondriaanfonds.

### Talentontwikkeling

Museum en landschapscentrum bieden de mogelijkheid aan studenten en leerlingen van MBO- en HBO-opleidingen stage te lopen en een onderzoeksopdracht uit te voeren. Tevens kunnen pas afgestudeerden of studenten van kunstopleidingen workshops voor het museum ontwikkelen en deze ook begeleiden. Er zijn contacten met en uitwisseling van stagiaires van UT Twente, Saxion (Enschede en Deventer), Tio (Hengelo), ROC van Twente en Helicon (Velp). Ook worden maatschappelijke stages aangeboden via het Voortgezet Onderwijs in Denekamp en Oldenzaal. Deze stagiaires worden voornamelijk ingezet bij de activiteiten in de schoolvakanties. In totaal maakten hier 18 studenten/leerlingen gebruik van.

### Tijdelijke tentoonstellingen

Tot begin 2017 was nog de tentoonstelling Buitengewone Beesten te zien. Deze tentoonstelling is overgenomen door Natuurmuseum Fryslan. Eind maart is de tentoonstelling Apenstreken in de Oertijd geopend. Deze tentoonstelling was tot begin 2018 te zien. In het kader van de Duitsland promotie had Natura Docet Wonderryck Twente van 1 mei t/m 1 november een Pop-Up tentoonstelling in Tierpark Nordhorn.

Natura Docet Wonderryck Twente zal komende beleidsperiode steeds aansluiting zoeken bij belangenbehartigers in de cultuursector, andere musea, instellingen en landelijke activiteiten.

Esther Bánki,  
Directeur Natura Docet Wonderryck Twente

**JAARREKENING**

**BALANS PER 31 DECEMBER 2017***(na voorstel resultaatverdeling)*

		<u>31 december 2017</u>		<u>31 december 2016</u>	
		€	€	€	€
ACTIVA					
VASTE ACTIVA					
<i>Materiële vaste activa</i>	1				
Gebouwen en terreinen		497.123		497.123	
Inventarissen		30.074		26.113	
Vervoermiddelen		<u>620</u>		<u>620</u>	
			527.817		523.856
VLOTTENDE ACTIVA					
<i>Vorraden</i>					
Vorraden	2		22.265		21.802
<i>Vorderingen</i>					
Handelsdebiteuren	3	30.800		18.897	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	4	2.122		6.624	
Overige vorderingen en overlopende activa	5	<u>142.614</u>		<u>168.475</u>	
			175.536		193.996
<i>Liquide middelen</i>	6		1.099.769		1.164.639
Totaal activazijde			<u><u>1.825.387</u></u>		<u><u>1.904.293</u></u>

		<u>31 december 2017</u>		<u>31 december 2016</u>	
		€	€	€	€
PASSIVA					
STICHTINGSVERMOGEN					
	7				
Stamkapitaal		340		340	
Stichtingskapitaal		58.935		58.935	
Reserve instandhouding		1.074.962		1.118.044	
Overige reserve		<u>315.923</u>		<u>363.317</u>	
			1.450.160		1.540.636
VOORZIENINGEN					
Voorziening groot onderhoud	8	111.889		124.226	
Voorziening eigenrisicodragerschap UWV		<u>18.086</u>		<u>37.965</u>	
			129.975		162.191
LANGLOPENDE SCHULDEN					
	9				
Achtergestelde leningen	10		82.500		82.500
KORTLOPENDE SCHULDEN					
Schulden aan leveranciers en handelskredieten		49.444		25.773	
Belastingen en premies sociale verzekeringen	11	63.414		60.846	
Overige schulden en overlopende passiva	12	<u>49.894</u>		<u>32.347</u>	
			162.752		118.966
Totaal passivazijde			<u><u>1.825.387</u></u>		<u><u>1.904.293</u></u>

**WINST-EN-VERLIESREKENING OVER 2017**

		2017	Begroot 2017	2016
		€	€	€
OPBRENGSTEN	13	483.902	547.593	664.673
Lasten				
Inkoopwaarde omzet shop en VVV	14	20.219	28.000	18.344
Personeelskosten	15	401.190	380.000	426.960
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	16	3.972	-	1.985
Huisvestingskosten	17	70.952	105.250	106.703
Algemene kosten	18	30.763	25.550	31.956
Museale kosten	19	8.628	21.000	9.419
Kosten activiteiten	20	34.885	39.500	75.234
Som der bedrijfslasten		570.609	599.300	670.601
BEDRIJFSRESULTAAT		-86.707	-51.707	-5.928
Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten	21	6.236	10.000	10.055
EXPLOITATIERESULTAAT		-80.471	-41.707	4.127
Onttrekking uit reserve instandhouding	22	33.077	-	-
NETTO RESULTAAT		-47.394	-41.707	4.127

## KASSTROOMOVERZICHT OVER 2017

	2017		2016	
	€	€	€	€
<b>Kasstroom uit operationele activiteiten</b>				
Bedrijfsresultaat		-86.707		-5.928
<i>Aanpassingen voor</i>				
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa		108.976		107.342
Mutatie voorzieningen		-32.216		19.630
Vrijval investeringsbijdragen		-105.004		-105.357
<i>Verandering in werkkapitaal</i>				
Mutatie voorraden	-463		-136	
Mutatie vorderingen	18.460		81.732	
Kortlopende schulden (exclusief banken)	43.786		-228.969	
		61.783		-147.373
<b>Kasstroom uit bedrijfsoperaties</b>		-53.168		-131.686
Ontvangen interest	6.236		10.055	
Dividend uit deelnemingen (waardering kostprijs)	33.077		-	
		39.313		10.055
<b>Kasstroom uit operationele activiteiten</b>		-13.855		-121.631
<b>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</b>				
Investerings materiële vaste activa		-7.933		-9.744
<b>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</b>				
Kosten ten laste van reserve instandhouding		-43.082		-21.767
<b>Mutatie geldmiddelen</b>		-64.870		-153.142
<b>Verloop mutatie geldmiddelen</b>				
Stand per begin boekjaar		1.164.639		1.317.781
Mutaties in boekjaar		-64.870		-153.142
Stand per eind boekjaar		1.099.769		1.164.639

## **GRONDSLAGEN VAN WAARDERING EN RESULTAATBEPALING**

### ***Informatie over de rechtspersoon***

#### **Vestigingsadres en inschrijfnummer handelsregister**

Stichting Natura Docet Wonderryck Twente is feitelijk en statutair gevestigd op Oldenzaalsestraat 39, 7591 GL te Denekamp en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41027456.

#### ***Algemene toelichting***

#### **Belangrijkste activiteiten van rechtspersoon**

De Stichting Natura Docet heeft ten doel het in stand houden, doen beheren en uitbreiden van het museum en landschapscentrum Natura Docet Wonderryck Twente in de Gemeente Dinkelland.

#### **Gelieerde partijen**

De collectie van Natura Docet Wonderryck Twente is ondergebracht in de stichting Collectie Natura Docet.

#### ***Algemene grondslagen voor verslaggeving***

#### **De standaarden op basis waarvan de jaarrekening is opgesteld**

De jaarrekening is opgesteld op basis van de Richtlijnen Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde.

#### ***Grondslagen***

#### **Materiële vaste activa**

Materiële vaste activa worden, tenzij anders aangegeven, gewaardeerd tegen verkrijgings- of vervaardigingsprijs inclusief direct toerekenbare kosten, onder aftrek van lineaire afschrijvingen gedurende de verwachte toekomstige gebruiksduur en bijzondere waardeverminderingen. Op terreinen wordt niet afgeschreven.

Subsidies op investeringen worden in mindering gebracht op de verkrijgings- of vervaardigingsprijs van de activa waarop de subsidies betrekking hebben.

Voor bedrijfsgebouwen wordt uitgegaan van een economische levensduur van 30 jaar en voor inventaris en inrichting wordt uitgegaan van een economische levensduur van 3-15 jaar.

#### **Vorraden**

De voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder toepassing van de FIFO-methode of lagere opbrengstwaarde.

#### **Vorderingen**

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie.

Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.



**Overige voorzieningen**

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven.

Voorziening groot onderhoud:

De voorziening ter gelijkmatige verdeling van lasten voor groot onderhoud van gebouwen wordt bepaald op basis van de te verwachten kosten over een reeks jaren. De voorziening wordt lineair opgebouwd. Het uitgevoerde onderhoud wordt ten laste van deze voorziening gebracht.

Overige voorzieningen:

De voorziening voor de feitelijke of juridische verplichting Werkloosheid wordt opgenomen voor de geschatte kosten die naar verwachting voortvloeien uit de per balansdatum lopende verplichting uit hoofde van eventuele werkloosheid. Ten laste van de voorziening komen de kosten die voortvloeien uit het eventueel honoreren van een werkloosheidsuitkering en ontslagvergoedingen.

**Langlopende schulden**

Langlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de langlopende schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Langlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

**Kortlopende schulden**

Kortlopende schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Kortlopende schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten. Dit is meestal de nominale waarde.

**Grondslagen voor de bepaling van het resultaat**

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

**Omzetverantwoording**

Netto-omzet omvat de opbrengsten uit entreegelden, levering van goederen en diensten en gerealiseerde projectopbrengsten onder aftrek van kortingen en dergelijke en van over de omzet geheven belastingen.

**Overige bedrijfskosten**

De kosten worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

**Kasstroomoverzicht**

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode.

De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit liquide middelen en vlottende effecten. De effecten kunnen worden beschouwd als zeer liquide beleggingen.

Kasstromen in vreemde valuta's worden omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen inzake geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond.

Ontvangen interest en ontvangen dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde interest en betaalde dividenden worden opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten.

## TOELICHTING OP DE BALANS

**Vaste activa****1 Materiële vaste activa**

	Gebouwen en terreinen	Inventarissen	Vervoermiddelen	Totaal
	€	€	€	€
<u>Stand per 1 januari 2017</u>				
Aanschaffingswaarde *	763.413	35.062	4.999	803.474
Cumulatieve afschrijvingen	-369.029	-11.567	-4.379	-384.975
Investeringsbijdragen t.b.v. landschapscentrum	102.739	2.618	-	105.357
Boekwaarde per 1 januari 2017	<u>497.123</u>	<u>26.113</u>	<u>620</u>	<u>523.856</u>
Mutaties				
Investerings	-	7.933	-	7.933
Afschrijvingen	-102.739	-6.237	-	-108.976
Vrijval investeringsbijdragen	102.739	2.265	-	105.004
Saldo mutaties	<u>-</u>	<u>3.961</u>	<u>-</u>	<u>3.961</u>
<u>Stand per 31 december 2017</u>				
Aanschaffingswaarde *	763.413	42.995	4.999	811.407
Cumulatieve afschrijvingen	-369.029	-15.186	-4.379	-388.594
Investeringsbijdragen t.b.v. landschapscentrum	102.739	2.265	-	105.004
Boekwaarde per 31 december 2017	<u>497.123</u>	<u>30.074</u>	<u>620</u>	<u>527.817</u>

## Toelichting:

\* Op de aanschafwaarde zijn ontvangen subsidies en investeringsbijdragen in mindering gebracht:

€ 2.373.680 ontvangen van Provincie Overijssel en Gemeente Dinkelland,

€ 50.000 ontvangen van de NAM.

€ 2.423.680 totaal ontvangen (2011: 168.809, 2012: 749.797 en in 2013: 1.505.074)

De actuele waarde wijkt, gezien de ontvangen subsidies en investeringsbijdragen, af van de gepresenteerde boekwaarde.

Volgens de laatstbekende taxatie van 7 maart 2013 bedraagt de verzekerde waarde (basis herbouw) van de bedrijfsgebouwen en -terreinen, Oldenzaalsestraat 39/41, € 3.515.000.

**VLottende activa****Vorraden**

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
	€	€
<b>2 Vorraden</b>		
Vorraad shop	21.377	20.750
Vorraad museumkaarten	888	1.052
	<u>22.265</u>	<u>21.802</u>
<b>3 Handelsdebiteuren</b>		
Te vorderen	30.800	25.577
Voorziening dubieuze debiteuren	-	-6.680
	<u>30.800</u>	<u>18.897</u>
<b>4 Belastingen en premies sociale verzekeringen</b>		
Omzetbelasting	2.122	4.642
Premies sociale verzekeringen	-	1.982
	<u>2.122</u>	<u>6.624</u>
<b>5 Overige vorderingen en overlopende activa</b>		
Diverse projecten 'Vlinderpunten'	53.867	52.634
Nog te ontvangen projectsubsidie Gemeente Dinkelland	40.000	40.000
Nog te ontvangen toegezegde sponsoring expo "spelingen der natuur"	2.000	22.600
Aanspraak op onverdeelde nalatenschap	16.000	16.000
Nog te verkopen boedel nalatenschap	10.000	10.000
Nog te ontvangen rente	5.741	8.419
Vooruitbetaalde kosten	2.719	8.352
Nog te vorderen omzet	9.767	5.167
Nog te ontvangen van de VVV	-	2.627
Project Waterwonderryck	-	421
Overige vorderingen	2.520	2.255
	<u>142.614</u>	<u>168.475</u>

De vordering op de gemeente Dinkelland betreft een toegezegde projectsubsidie, waarvoor een definitieve beschikking nog ontvangen dient te worden. Dit bedrag is conform het Masterplan Landschapscentrum Twente van Dichtbij, welke door de gemeente Dinkelland op 19 april 2011 is vastgesteld.

**6 Liquide middelen**

ABN AMRO	602.206	598.107
Rabobank	492.901	562.738
Rabobank, bedrijfsspaarrekening	3.958	2.049
Kas	704	1.340
Overlopende kruisposten	-	405
	<u>1.099.769</u>	<u>1.164.639</u>

## 7 Stichtingsvermogen

In onderstaand overzicht is het verloop van het eigen vermogen weergegeven:

	Stamkapitaal	Stichtingskapitaal	Reserve instandhouding	Overige reserve	Totaal
	€	€	€	€	€
Stand per 1 januari 2017	340	58.935	1.118.044	363.317	1.540.636
Uit resultaatverdeling	-	-	-	-47.394	-47.394
Kosten ten laste van reserve	-	-	-43.082	-	-43.082
Stand per 31 december 2017	340	58.935	1.074.962	315.923	1.450.160

## Voorzieningen

	<u>31-12-2017</u>	<u>31-12-2016</u>
	€	€
<b>Overige voorzieningen</b>		
Voorziening groot onderhoud	111.889	124.226
Voorziening eigenrisicodragerschap UWV	18.086	37.965
	<u>129.975</u>	<u>162.191</u>

### 8 Voorziening groot onderhoud gebouwen

Stand per 1 januari	124.226	92.561
Dotatie	-	31.665
	<u>124.226</u>	<u>124.226</u>
Onderhoudskosten ten laste van voorziening	-12.337	-
Stand per 31 december	<u>111.889</u>	<u>124.226</u>

De voorziening heeft betrekking op het in 2013 genomen bestuursbesluit om jaarlijks € 31.655 te reserveren ten behoeve van meerjarig onderhoud gebouwen.

Het bestuur heeft voor 2017 besloten om éénmalig geen dotatie te laten plaatsvinden. Hetgeen in de bestuursnotulen nader zal worden bekrachtigd.

	<u>2017</u>	<u>2016</u>
	€	€
<i>Voorziening eigenrisicodragerschap UWV</i>		
Stand per 1 januari	37.965	50.000
Dotatie ten laste van resultaat	7.466	7.230
	<u>45.431</u>	<u>57.230</u>
Afname	-27.345	-19.265
Stand per 31 december	<u>18.086</u>	<u>37.965</u>

De voorziening wordt gevormd ter dekking van mogelijke aanspraken van ex-medewerkers.

**9 Langlopende schulden**

	Stand per 31 december 2017	Aflossingsverplichting	Resterende looptijd > 1 jaar
	€	€	€
Totaal	82.500	-	82.500
		<b>31-12-2017</b>	<b>31-12-2016</b>
		€	€
<i>10 Achtergestelde leningen</i>			
Achtergestelde lening Gemeente Dinkelland		82.500	82.500

**Achtergestelde lening Gemeente Dinkelland**

Deze lening is op 30 september 2004 afgesloten tussen de Gemeente Dinkelland en de Stichting Natura Docet. Voorlopig zijn de aflossingsverplichtingen uitgesteld.

**Kortlopende schulden**

	<b>31-12-2017</b>	<b>31-12-2016</b>
	€	€
<i>11 Belastingen en premies sociale verzekeringen</i>		
Successiebelasting	52.996	52.996
Premies sociale verzekeringen	2.160	-
Loonheffing	8.258	7.850
	<b>63.414</b>	<b>60.846</b>

Tot op heden is er door de belastingdienst nog geen aanslag opgelegd voor de te betalen successiebelasting.

**12 Overige schulden en overlopende passiva**

Project Vlinderpunten 5 - PMPC	15.990	-
Reservering vakantiegeld	14.328	13.804
Project Vlinderpunten 2 -Ontsluiting NOT	7.796	-
Verschuldigde personeelskosten	5.408	2.596
Accountantskosten	4.360	4.357
Verplichtingen aan VVV	-	2.020
Overige schulden	2.012	9.570
	<b>49.894</b>	<b>32.347</b>

***Niet in de balans opgenomen rechten, verplichtingen en regelingen***

*Informatieverschaffing over niet in de balans opgenomen verplichtingen*

Huurverplichtingen

In Rossum word een schuur gehuurd van de fam. Steggink tegen een huurvergoeding van € 245 per maand. Hiervan is een huurovereenkomst aanwezig.

Vakantiedagen

Per ultimo boekjaar zijn er nog aanspraken op vakantiedagen van personeel, welke niet als verplichting op de balans zijn opgenomen.

***Voorstel resultaatverwerking***

Het bestuur van de huishouding stelt voor het exploitatiesaldo de volgende bestemming te geven:  
Het exploitatiesaldo over 2017 ad € 47.394 wordt geheel onttrokken aan de overige reserves.

**TOELICHTING OP DE WINST-EN-VERLIESREKENING**

	<u>2017</u>	<u>Begroot 2017</u>	<u>2016</u>
	€	€	€
<b>13 OPBRENGSTEN</b>			
Entreegelden en opbrengsten educatieve activiteiten	122.716	158.000	132.616
Resultaat diverse projecten	28.627	20.000	28.100
Omzet shop	25.140	37.000	24.935
Subsidie Provincie Overijssel	242.269	242.269	242.269
Subsidie Gemeente Dinkelland	24.174	24.174	64.174
Verhuuropbrengsten	13.923	24.150	15.840
Projectsubsidies	-	30.000	100.000
Inkomsten horeca	4.356	7.000	5.044
Bijdragen Fondsen en sponsoring	22.697	5.000	51.695
	<u>483.902</u>	<u>547.593</u>	<u>664.673</u>

**14 Inkoopwaarde omzet shop en VVV**

Inkoopwaarde omzet shop	16.230	-	13.155
Afdracht winstaandeel VVV	3.989	-	5.189
Totaal	<u>20.219</u>	<u>-</u>	<u>18.344</u>

**15 Personeelskosten**

Lonen en salarissen	302.918	370.000	333.838
Sociale lasten en pensioenlasten	80.110	-	73.548
Overige personeelskosten	18.162	10.000	19.574
	<u>401.190</u>	<u>380.000</u>	<u>426.960</u>

**Lonen en salarissen**

Brutolonen en -salarissen	289.418	370.000	280.293
Detacheringskosten	13.500	-	14.500
Inhuur personeel extern	-	-	39.045
	<u>302.918</u>	<u>370.000</u>	<u>333.838</u>

**Gemiddeld aantal werknemers**

In 2017 waren gemiddeld 5,6 werknemers in dienst, op basis van een full-time dienstverband.

In 2016 waren dit er 5,8.

2017

Gemiddeld aantal werknemers  
2016

Aantal  
5,60

Gemiddeld aantal werknemers

Aantal  
5,80

	2017	Begroot 2017	2016
	€	€	€
<b>Sociale lasten en pensioenlasten</b>			
Sociale lasten uitvoeringsinstelling	41.147	-	21.389
Sociale lasten voorgaande jaren	-	-	455
Pensioen- en VUT premies	38.963	-	34.054
Zorgverzekeringswet	-	-	17.650
	<u>80.110</u>	<u>-</u>	<u>73.548</u>

Bij de begroting is één bedrag opgenomen voor de lonen en salarissen inclusief sociale lasten.

#### Overige personeelskosten

Studie- en opleidingskosten	3.131	-	252
Onkostenvergoeding	7.198	-	10.065
Dotatie i.v.m. eigenrisicodragerschap UWV	7.466	10.000	7.230
Overige personeelskosten	6.589	-	8.250
	<u>24.384</u>	<u>10.000</u>	<u>25.797</u>
Premiekorting	-6.222	-	-6.223
	<u>18.162</u>	<u>10.000</u>	<u>19.574</u>

#### 16 Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa

Afschrijvingen materiële vaste activa	<u>3.972</u>	<u>-</u>	<u>1.985</u>
---------------------------------------	--------------	----------	--------------

#### 17 Huisvestingskosten

Onderhoud gebouwen en tuinen	18.159	18.500	18.712
Schoonmaakkosten	19.111	18.250	17.994
Gas, water en elektra	16.800	22.000	22.945
Assuranties / vaste lasten	16.882	16.500	15.387
Dotatie voorziening groot onderhoud gebouwen	-	30.000	31.665
	<u>70.952</u>	<u>105.250</u>	<u>106.703</u>

#### 18 Algemene kosten

Accountantskosten, andere niet-controlediensten	5.893	7.500	8.649
Advieskosten	2.864	500	430
Bankkosten	882	1.000	979
Overige autokosten	2.356	-	2.050
Automatiseringskosten	3.527	3.300	3.707
Porti- en telefoonkosten	2.725	2.500	2.572
Beveiliging	1.577	1.000	799
Reis- en verblijfkosten	1.871	2.250	2.043
Bestuurskosten	647	1.500	2.194
Kantoorbenodigheden	4.401	4.000	4.163
Overige algemene kosten	4.020	2.000	4.370
	<u>30.763</u>	<u>25.550</u>	<u>31.956</u>



	<u>2017</u>	<u>Begroot 2017</u>	<u>2016</u>
	€	€	€
<b>19 Museale kosten</b>			
Onderhoud collectie	2.020	14.000	3.242
Aanschaf en opslagkosten museum materiaal	3.285	3.000	3.188
Abonnementen en contributies	3.323	-	2.989
Overige museale kosten	-	4.000	-
	<u>8.628</u>	<u>21.000</u>	<u>9.419</u>
<b>20 Kosten activiteiten</b>			
Publiciteit	1.808	9.500	3.270
Evenementen en wisselexposities	33.077	30.000	71.964
	<u>34.885</u>	<u>39.500</u>	<u>75.234</u>
<b>21 Andere rentebaten en soortgelijke opbrengsten</b>			
Ontvangen bankrente	<u>6.236</u>	<u>10.000</u>	<u>10.055</u>
<b>22 Onttrekking uit reserve instandhouding</b>			
Expositiekosten ten laste van reserve instandhouding	<u>33.077</u>	<u>-</u>	<u>-</u>

Het bestuur heeft besloten om de kosten voor evenementen en wisselexposities ten laste van de reserve instandhouding te brengen.

Hetgeen in de bestuursnotulen nader zal worden bekrachtigd.

Denekamp, 28 juni 2018

Stichting Natura Docet Wonderryck Twente

de heer H.J. Bernelot Moens  
Voorzitter

de heer R.D. Mooij  
Penningmeester